Introduction to the Mishneh Torah

Rabbi Matthew Anisfeld - anisfeld@hadar.org

כל המצות שניתנו לו למשה בסיני בפירושן ניתנו. שנאמר "ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה" (שמות כא:יב). תורה זו תורה שבכתב. והמצוה זו פירושה. וצונו לעשות התורה על פי המצוה. ומצוה זו היא הנקראת תורה שבעל פה. כל התורה כתבה משה רבינו קודם שימות בכתב ידו... והמצוה שהיא פירוש התורה לא כתבה אלא צוה בה לזקנים וליהושע ולשאר כל ישראל שנאמר "את כל הדבר אשר אנכי מצוה אתכם אותו תשמרו לעשות וגו'" (דברים יג:א). ומפני זה נקראת תורה שבעל פה ...

All the commandments that were given to Moses at Sinai were given together with their interpretation, as it says: “And I will give you the tablets of stone, and the Torah, and the commandment” (Shemot 24:12). “The Torah” is the Written Torah; “and the commandment” is its interpretation. We were commanded to fulfill the Torah in accordance with the commandment, and this commandment is what is called the Oral Torah. Moses, our teacher, wrote down the entire Torah in his own hand before he died … But the *commandment*, which is the interpretation of the Torah, he did not write down. Instead he commanded it to the elders, to Joshua, and to all the rest of Israel, as it says: “All this word which I command you, you shall be careful to do” (Devarim 13:1). For this reason it is called the Oral Torah …

ומימות משה רבינו ועד רבינו הקדוש לא חיברו חבור שמלמדין אותו ברבים בתורה שבעל פה. אלא בכל דור ודור ראש בית דין או נביא שהיה באותו הדור כותב לעצמו זכרון השמועות ששמע מרבותיו והוא מלמד על פה ברבים. וכן כל אחד ואחד כותב לעצמו כפי כחו מביאור התורה ומהלכותיה כמו ששמע, ומדברים שנתחדשו בכל דור ודור בדינים שלא למדום מפי השמועה אלא במדה משלש עשרה מדות והסכימו עליהם בית דין הגדול.

From the days of Moses our teacher until Rabbenu HaKadosh, no one had composed a work of the Oral Torah from which it was taught in public. Rather, in each generation, the head of the court or the prophet of that generation would write for himself a record of the traditions he had heard from his teachers, while he taught orally in public. Likewise, each individual would write for himself, according to his ability, what he had heard of the explanation of the Torah and its laws, along with matters newly derived in each generation: laws that were not learned by tradition but deduced through one of the thirteen principles and agreed upon by the Great Court.

וכן היה הדבר תמיד עד רבינו הקדוש והוא קיבץ כל השמועות וכל הדינים וכל הביאורים והפירושים ששמעו ממשה רבינו ושלמדו בית דין שבכל דור ודור בכל התורה כולה וחיבר מהכל ספר המשנה. ושננו לחכמים ברבים ונגלה לכל ישראל וכתבוהו כולם. ורבצו בכל מקום. כדי שלא תשתכח תורה שבעל פה מישראל.

So it continued until Rabbenu HaKadosh. He gathered all the traditions, all the laws, and all the explanations and interpretations that had been heard from Moses our teacher or taught by the courts of every generation on the entire Torah, and from all of it he compiled the Book of the Mishnah. He taught it publicly to the sages, and it was revealed to all of Israel. Everyone wrote it down, and it spread everywhere, so that the Oral Torah would not be forgotten from Israel.

ולמה עשה רבינו הקדוש כך ולא הניח הדבר כמות שהיה. לפי שראה שתלמידים מתמעטין והולכין והצרות מתחדשות ובאות ומלכות רומי פושטת בעולם ומתגברת. וישראל מתגלגלין והולכין לקצוות. חיבר חיבור אחד להיות ביד כולם כדי שילמדוהו במהרה ולא ישכח …

Why did Rabbenu HaKadosh do this, rather than leave things as they were? Because he saw that the students were steadily dwindling, new troubles kept arising, the Roman Empire was spreading through the world and growing ever stronger, and Israel was wandering off to the far ends of the earth. So he composed a single work to be in everyone's hands, so that it could be learned quickly and would not be forgotten …

רבינא ורב אשי הם סוף חכמי הגמרא … ומשני הגמרות ומן התוספתות ומספרא וספרי מכולם יתבאר האסור והמותר הטמא והטהור החיוב והפטור הפסול והכשר כמו שהעתיקו איש מפי איש מפי משה רבינו מסיני: גם יתבאר מהם דברים שגזרו חכמים ונביאים שבכל דור ודור לעשות סייג לתורה … וכן יתבאר מהם המנהגות והתקנות שהתקינו או שנהגו בכל דור ודור כמו שראו בית דין של אותו הדור … הכל חיבר רב אשי בגמרא …

Ravina and Rav Ashi were the last of the sages of the Talmud … From the two Talmuds, the Toseftas, the Sifra, and the Sifre, from all of them together, one can determine what is forbidden and what is permitted, what is impure and what is pure, who is liable and who is exempt, what is invalid and what is valid, as transmitted from person to person, from the mouth of Moses our teacher at Sinai. From them one can also determine the decrees that the sages and prophets of each generation enacted as a fence around the Torah … Likewise one can determine from them the customs and ordinances that were enacted or adopted in each generation as the court of that generation saw fit … All of this Rav Ashi compiled in the Talmud …

ואחר בית דין של רב אשי שחבר הגמרא וגמרו בימי בנו נתפזרו ישראל בכל הארצות פיזור יתר והגיעו לקצוות ואיים הרחוקים ורבתה קטטה בעולם ונשתבשו הדרכים בגייסות ונתמעט תלמוד תורה ולא נכנסו ישראל ללמוד בישיבותיהם אלפים ורבבות כמו שהיו מקודם אלא מתקבצים יחידים השרידים אשר ה' קורא בכל עיר ועיר ובכל מדינה ומדינה ועוסקין בתורה ומבינים בחיבורי החכמים כולם ויודעים מהם דרך המשפט היאך הוא.

After the court of Rav Ashi, who compiled the Talmud, completed in the days of his son, Israel was scattered through all the lands in an extreme dispersion, reaching the ends of the earth and the distant islands. Strife increased in the world, the roads became unsafe because of armies, and Torah study declined. Israel no longer gathered to learn in their academies by the thousands and tens of thousands as before. Instead, a few individuals, “the remnant whom the Lord calls” (Yoel 3:5), come together in each city and each country, occupy themselves with Torah, study all the works of the sages, and learn from them the proper way of the law.

וכל בית דין שעמד אחר הגמרא בכל מדינה ומדינה וגזר או התקין או הנהיג לבני מדינתו או לבני מדינות רבות, לא פשטו מעשיו בכל ישראל מפני רחוק מושבותיהם, ושבוש הדרכים, והיות בית דין של אותה המדינה יחידים ובית דין הגדול של שבעים ואחד בטל מכמה שנים קודם חיבור הגמרא. לפיכך אין כופין אנשי מדינה זו לנהוג כמנהג מדינה האחרת. ואין אומרים לבית דין זה לגזור גזירה שגזרה בית דין אחר במדינתו. וכן אם למד אחד מהגאונים שדרך המשפט כך הוא ונתבאר לבית דין אחר שעמד אחריו שאין זה דרך המשפט הכתוב בגמרא, אין שומעין לראשון אלא למי שהדעת נוטה לדבריו בין ראשון בין אחרון:

Any court that arose after the Talmud, in any country, and issued decrees, enacted ordinances, or established customs for the people of its own country or of many countries, did not see its acts spread throughout all of Israel. This was because of the great distances between their settlements, the dangers of the roads, and the fact that the court of any one country was a body of individual scholars, while the Great Court of seventy-one had ceased to function many years before the compilation of the Talmud. Therefore, the people of one country are not compelled to follow the custom of another, nor is one court told to adopt a decree that another court issued in its own country. Likewise, if one of the Geonim taught that the law is thus, and it became clear to a later court that this is not the law as written in the Talmud, we do not follow the earlier one; we follow whichever view reason favors, whether earlier or later.

… אבל כל הדברים שבגמרא הבבלי חייבין כל ישראל ללכת בהם וכופין כל עיר ועיר וכל מדינה ומדינה לנהוג בכל המנהגות שנהגו חכמי הגמרא ולגזור גזירותם וללכת בתקנותם הואיל וכל אותם הדברים שבגמרא הסכימו עליהם כל ישראל. ואותם החכמים שהתקינו או שגזרו או שהנהיגו או שדנו דין ולמדו שהמשפט כך הוא, הם כל חכמי ישראל או רובם והם ששמעו הקבלה בעקרי התורה כולה דור אחר דור עד משה רבינו עליו השלום.

… But everything in the Babylonian Talmud is binding on all of Israel. Every city and every country is compelled to follow all the customs that the sages of the Talmud practiced, to uphold their decrees, and to walk in their ordinances, since all of Israel accepted everything in the Talmud. The sages who instituted, decreed, established customs, or judged cases and taught that the law is thus were all the sages of Israel, or most of them, and they were the ones who received the tradition of the fundamentals of the entire Torah, generation after generation, back to Moses our teacher, peace be upon him.

וכל החכמים שעמדו אחר חיבור הגמרא ובנו בו ויצא להם שם בחכמתם הם הנקראים גאונים. וכל אלו הגאונים שעמדו בארץ ישראל ובארץ שנער ובספרד ובצרפת למדו דרך הגמרא והוציאו לאור תעלומותיו וביארו ענייניו, לפי שדרך עמוקה דרכו עד למאוד. ועוד שהוא בלשון ארמי מעורב עם לשונות אחרות לפי שאותה הלשון היתה ברורה לכל אנשי שנער בעת שחוברה הגמרא. אבל בשאר מקומות וכן בשנער בימי הגאונים אין אדם מכיר אותה הלשון עד שמלמדים אותו. ושאלות רבות שואלין אנשי כל עיר ועיר לכל גאון אשר היה בימיהם לפרש להם דברים קשים שבגמרא. והם משיבים להם כפי חכמתם …

All the sages who arose after the compilation of the Talmud, built upon it, and became renowned for their wisdom are those called the Geonim. All these Geonim, who arose in the Land of Israel, in Shinar [Babylonia], in Spain, and in France, taught the method of the Talmud, brought its hidden matters to light, and explained its subjects, because its method is exceedingly deep. Moreover, it is written in Aramaic mixed with other languages, since that language was clear to all the people of Shinar when the Talmud was compiled. But elsewhere, and in Shinar too by the days of the Geonim, no one knows that language unless he is taught it. The people of every city would send many questions to whichever Gaon lived in their day, asking him to explain difficult passages in the Talmud, and the Geonim would answer them according to their wisdom …

ובזמן הזה תקפו הצרות יתירות ודחקה השעה את הכל ואבדה חכמת חכמינו ובינת נבונינו נסתרה. לפיכך אותם הפירושים וההלכות והתשובות שחברו הגאונים וראו שהם דברים מבוארים נתקשו בימינו ואין מבין ענייניהם כראוי אלא מעט במספר. ואין צריך לומר הגמרא עצמה הבבלית והירושלמית וספרא וספרי והתוספתא שהם צריכין דעת רחבה ונפש חכמה וזמן ארוך ואחר כך יודע מהם הדרך הנכוחה בדברים האסורים והמותרים ושאר דיני התורה היאך הוא.

In our time, troubles have grown severe, the pressures of the age bear down on everyone, “the wisdom of our wise has perished, and the understanding of our discerning is hidden” (cf. Yeshayahu 29:14). Therefore, the commentaries, codes, and responsa that the Geonim composed, which they considered perfectly clear, have become difficult in our day, and only a few understand them properly. Needless to say, the Talmud itself, Babylonian and Jerusalem, along with the Sifra, the Sifre, and the Tosefta, require a broad mind, a wise soul, and a long time before one can learn from them the right way regarding what is forbidden and permitted and the other laws of the Torah.

ומפני זה נערתי חצני אני משה בן מיימון הספרדי ונשענתי על הצור ברוך הוא ובינותי בכל אלו הספרים וראיתי לחבר דברים המתבררים מכל אלו החיבורים בענין האסור והמותר הטמא והטהור עם שאר דיני התורה. כולם בלשון ברורה ודרך קצרה עד שתהא תורה שבעל פה כולה סדורה בפי הכל בלא קושיא ולא פירוק. לא זה אומר בכה וזה בכה. אלא דברים ברורים קרובים נכונים על פי המשפט אשר יתבאר מכל אלו החיבורים והפירושים הנמצאים מימות רבינו הקדוש ועד עכשיו. עד שיהיו כל הדינין גלויין לקטן ולגדול בדין כל מצוה ומצוה ובדין כל הדברים שתיקנו חכמים ונביאים.

For this reason I, Moses son of Maimon the Sephardi, roused myself and, relying on the Rock, blessed be He, studied all these books. I resolved to compile what emerges from all these works on the

forbidden and the permitted, the impure and the pure, together with the rest of the laws of the Torah, all in clear language and in a concise manner, so that the entire Oral Torah would be set in order in everyone's mouth, without objection and resolution, without "this one says thus and that one says thus," but in clear, accessible, correct statements, according to the law that emerges from all these works and commentaries that exist from the days of Rabbenu HaKadosh until now. Thus all the laws will be open to small and great alike: the law of each and every commandment, and the law of everything the sages and prophets enacted.

כללו של דבר כדי שלא יהא אדם צריך לחיבור אחר בעולם בדין מדיני ישראל אלא יהא חיבור זה מקבץ לתורה שבעל פה כולה עם התקנות והמנהגות והגזירות שנעשו מימות משה רבינו ועד חבור הגמרא וכמו שפירשו לנו הגאונים בכל חיבוריהם שחיברו אחר הגמרא.

In short: so that a person will need no other work in the world for any of the laws of Israel. Rather, this work will gather together the entire Oral Torah, with the ordinances, customs, and decrees made from the days of Moses our teacher until the compilation of the Talmud, and as the Geonim explained them to us in all the works they composed after the Talmud.

לפיכך קראתי שם חיבור זה משנה תורה. לפי שאדם קורא בתורה שבכתב תחלה ואחר כך קורא בזה ויודע ממנו תורה שבעל פה כולה ואינו צריך לקרות ספר אחר ביניהם …

Therefore I have called this work Mishneh Torah ["Second to the Torah"], for a person first reads the Written Torah, then reads this, and knows from it the entire Oral Torah, with no need to read any other book between them …

I. Limitations

השגת הראב"ד שם

א"א סבר לתקן ולא תיקן כי הוא עזב דרך כל המחברים אשר היו לפניו כי הם הביאו ראיה לדבריהם וכתבו הדברים בשם אומרם והיה לו בזה תועלת גדולה כי פעמים רבות יעלה על לב הדיין לאסור או להתיר וראייתו ממקום אחד ואילו ידע כי יש גדול ממנו הפליג שמועתו לדעת אחרת היה חוזר בו. ועתה לא אדע למה אחזור מקבלתי ומראייתי בשביל חבורו של זה המחבר. אם החולק עלי גדול ממני הרי טוב ואם אני גדול ממנו למה אבטל דעתי מפני דעתו.

Gloss of the Ra'avad, ad loc., R. Avraham ben David of Posquières, 12th c., Provence (France)

Says Abraham [the Ra'avad]: He meant to improve matters but did not, for he abandoned the way of all the authors who came before him. They brought proof for their words and recorded each statement in the name of the one who said it. This was of great benefit, for a judge is often inclined to forbid or to permit on the basis of a proof from one source; had he known that someone greater than he had taken the tradition in another direction, he would have reconsidered. Now I do not know why I should

abandon my received tradition and my own proof because of this author's work. If the one who disagrees with me is greater than I, well and good; but if I am greater than he, why should I set aside my view in favor of his?

ועוד כי יש דברים שהגאונים חולקים זה על זה וזה המחבר בירר דברי האחד וכתבם בחיבורו ולמה אסמוך אני על ברירתו והיא לא נראית בעיני ולא אדע החולק עמו אם הוא ראוי לחלוק אם לא. אין זה אלא כל קבל די רוח יתירא ביה:

Furthermore, there are matters on which the Geonim disagree with one another, and this author has chosen the words of one of them and set them down in his work. Why should I rely on his choice when it does not seem right to me, and I do not know whether the one who disagrees with him is worthy to disagree or not? This is nothing but, in Daniel's words, "an excessive spirit within him" (Daniel 6:4).

ים של שלמה מסכת חולין הקדמה

ובאמת לפי דעתו ושכלו כתב כל התורה. כאילו קבל משה מפי הגבורה. הל"מ מבלי ראייה ברורה. ומ"מ הוא אינו מקובל בשכל הנקנה, מאחר שאינו ידוע מקורו, ובאמת כתב עליו ר"מ מקוצי שהוא כחלום בלא פתרון בענין זה, שאם יבא החולק עליו בהשגה לא תמצא מקום לנצח, כי מי יודע מה הוא כוונתו, אם מחמת ראייה מהתלמוד שלנו או מהירושלמי, או מהתוספתא או מהגאונים או מסברת עצמו, או ט"ס הוא, כאשר יש בכמה מקומות … ומי יבא אחר המלך אשר כבר עשאהו.

Yam Shel Shlomo, Tractate Hullin, Introduction, R. Shlomo Luria, 16th c., Poland and Lithuania

In truth, he wrote the entire Torah according to his own opinion and reasoning, as though Moses had received it from the mouth of the Almighty as a law given to Moses at Sinai, without clear proof. Nevertheless, a mind that seeks understanding cannot accept it, since its source is unknown. Indeed, Rabbi Moses of Coucy wrote of him that in this respect he is like a dream without an interpretation: if someone comes to dispute him with an objection, you will find no ground on which to prevail, for who knows what his basis was, whether a proof from our Talmud or from the Jerusalem Talmud, from the Tosefta, from the Geonim, or from his own reasoning, or whether it is a scribal error, as there are in several places … "And who can come after the king, in what he has already done?" (cf. Kohelet 2:12).

II. Rambam's Response/Concession

שו"ת הרמב"ם קמ

דע תחלה שאני חס ושלום לא אמרתי לא תתעסקו לא בגמרא ולא בהלכות הרב רבי יצחק או זולתו: היודע עד שיש לי כמו שנה וחצי שלא למדו אצלי חבורי אלא באו שלשה אנשים למדו מקצת ספרים ורוב התלמידים רצו ללמוד ההלכות של הרב ולמדתי אותם כמה פעמים כל ההלכות וגם שנים שאלו ללמוד הגמרא ולמדתי אותם מסכתות אשר שאלו וכי אני צויתי או עלתה על לבי שאשרוף כל הספרים שנעשו לפני מפני חבורי? והלא בפירוש אמרתי בתחלת חבורי שלא חברתי אותו אלא מפני קוצר הרוח למי שאינו יכול לירד לעומק התלמוד ולא יבין ממנו דרך האסור והמותר…

Responsa of the Rambam, no. 140

Know first that I never, God forbid, said, “Do not occupy yourselves with the Talmud, or with the Halakhot of Rabbi Isaac [Alfasi], or with anything else.” God is my witness that for about a year and a half now no one has studied my work with me. Three men came and studied a few of its books, but most of the students wanted to study the Halakhot of the Rav [Alfasi], and I taught them all of the Halakhot several times. Two others asked to study the Talmud, and I taught them the tractates they asked for. Did I ever command, or did it ever enter my mind, that all the books written before me should be burned because of my work? Did I not state explicitly at the beginning of my work that I composed it only for those of limited patience, who cannot descend into the depths of the Talmud and cannot derive from it the way of the forbidden and the permitted…

ואני אומר לך מה אירע לי עתה בדבר זה בא אלי הדיין החסיד וקונטרי"ס מן החבור בידו יש בו הלכות רוצח מספר נזיקים והראה לי הלכה אחת... אמר לי באי זה מקום נאמרו דברים אלו אמרתי לו במקומן או באלו הן הגולים או בסנהדרין בדיני הרוצח אמר לי כבר חזרתי על הכל ולא מצאתי לא בירושלמי ולא בתוספתא השתוממתי כמו שעה ואמרתי לו אני זוכר שבמקום פלוני מגיטין נתפרשו דברים אלו הוצאתי גיטין וחפשתי ולא מצאתי תמהתי ונבהלתי... הנח עתה עד שאזכור מקומן הוא יצא ואני זכרתי שלחתי שליח והחזרתיו והראתי לו הדברים מפורשין בגמרת יבמות אגב גררא תמה והלך... ועל זה אני מצטער הרבה שאני אומר הרי אני המחבר ויתעלם ממני מקום דבר זה מה יעשו שאר בני אדם ועל זה נחמתי שלא חברתי עם חבור זה ענין שאני אומר לך ובדעתי אם גוזר השם יתברך שתעשנו אף על פי שיש בו טורח הרבה שכל הלכה שאינה במקומה באותו ענין אודיע מקומה

Let me tell you what happened to me just now in this very matter. The pious judge came to me holding a quire of the work containing the Laws of the Murderer from the Book of Damages, and showed me one law... He asked me, “Where are these things stated?” I told him, “In their place, either in [the chapter] Elu Hen HaGolim or in Sanhedrin, in the laws of the murderer.” He said to me, “I have already gone over all of it, and I did not find it in the Jerusalem Talmud or in the Tosefta either.” I stood dumbfounded for a while, and then said to him, “I remember that these things are explained in such-and-such a place in Gittin.” I took out Gittin and searched, and did not find it. I was astonished and alarmed... “Leave it for now, until I remember where it is.” He left, and then I remembered. I sent a messenger to bring him back and showed him the matter stated explicitly in the Talmud of Yevamot, mentioned there in passing. He was amazed and went on his way... This troubles me greatly, for I say to myself: if I, the author, could lose track of where this matter is found, what will other people do? For this reason I regret that I did not include with this work the thing I am telling you about. It is my intention, if God, blessed be He, decrees that it be done, though it involves a great deal of labor, to indicate the source of every law that does not appear in its expected place in that topic.

III. Responsible Application

שו"ת רבי אברהם בן הרמב"ם סימן צז
שאלה: ... בדבר ראובן ושמעון שותפים בבית אחד בשוה ובקש ראובן משמעון למכר לו חלקו בבית ונמנע מזה, והיו שניהם מחוץ לעיר שבה הבית ההוא, וכאשר בא ראובן אל העיר מכר חלקו וקנהו לוי וכתבו בשם אשתו. וכאשר תבע שמעון דינא דבר מיצרא דחהו הדיין באמרו אין לנמצא במקום אחר דין בר מיצרא כמו שאמר רבינו משה זצ"ל בחבור, אחרי שקבע הדיין לשותף זמן ידוע מחמת העדרו. יורנו רבנו, האם נתבטל דין בר מיצרא באפן שנזכר או מה מחייב הדין בענין זה, בראיות נגלות שאין לערער עליהן, ושכרו כפול.

Responsa of Rabbi Abraham son of the Rambam, no. 97, R. Avraham ben Moshe ben Maimon, 12th–13th c., Egypt
Question: … Concerning Reuven and Shimon, equal partners in a house. Reuven requested Shimon sell him his share of the house, and Shimon declined. Both of them were outside the city where the house stood. When Reuven came to the city, he sold his share; Levi bought it and had the deed written in his wife's name. When Shimon claimed the right of the adjoining owner (*dina de-bar metzra*), the judge rejected his claim, saying that one who is in another place has no right as the adjoining owner, as our master Moses [Rambam] of blessed memory stated in the Code, once the judge has set the partner a fixed time on account of his absence. May our master instruct us: has the law of the adjoining owner been nullified in the manner described, or what does the law require in this matter? [Please answer] with clear proofs that cannot be contested, and may your reward be doubled.

תשובה: אם קנה לוי לעצמו, כמו שיוצא מן השאלה, וכתב את הקנין על שם אשתו בכונה להחלץ מדין בעל המצר, משום שהאשה אין עליה דין זה, הרי לא הועילתו הקנוניא הזאת כלום, אלא דין בעל המצר קיים, אף על פי שהקנין נכתב על שם האשה.

Answer: If Levi bought it for himself, as appears from the question, and had the deed written in his wife's name in order to escape the law of the adjoining owner, since a woman is not subject to that law, then this scheme has accomplished nothing. The law of the adjoining owner remains in force, even though the deed was written in the woman's name.

ובדינים כאלה, שיש בהם עיון ומשא ומתן בהלכה, צריכים לדיין שיהא זריז וישקל יפה את הדינים הכתובים, ולזה ולכיוצא בו הותנה בדיינים: "אנשים חכמים ונבונים" ...

In cases like these, which call for analysis and halakhic give-and-take, a judge must be diligent and weigh the written laws carefully. It is for this, and for matters like it, that judges were required to be "wise and discerning men" (Devarim 1:13) …

כלום סבור אתה שמה שאמרו לאיתתא ליתמי ... לית בהו משום דינא דבר מצרא הוא גזרת הכתוב או הלכה שאין לה טעם? לא, אלא לכל מה שנזכר בהלכה יש טעמים ברורים ונגלים לכל מי שיש לו שכל ובינה, וטעם בטול דין בעל מצר מאלה הוא שעיקר דינא דבר מצרא משום "ועשית הישר והטוב בעיני ה'" וזהו משפט נכון וצדק בדינים,

ומחמת ברור הצדק שיש בדין בעל המצר הוא נוהג גם אצל זולת בני דתנו. וראו החכמים ז"ל בשאלה הזאת לפי מה שמבואר לבעל הבנה, לא למי שהולך אחרי מה שכתוב גרידא, לבטל דין בעל המצר מאלה הנזכרים, הואיל ועיקר הדין משום "ועשית הישר", והמצאת קנין ליתומים קטנים, למען יהיה ממונם בטוח וימצא להם דבר שיתפרנסו מתבואתו, ישר יותר גדול מן הישר אשר יעשה עם בעל המצר, כי היתומים הם בני אדם סמוכים וצריכים לאחרים ולא כל זמן יעלה להם לקנות. ואותו טעם ממש יש באשה כי היא אין בידה להתעסק בשביל עצמה כדרך שמתעסקים האנשים …

Do you suppose that what the Sages said, that a sale to a woman or to orphans … is not subject to the law of the adjoining owner, is a scriptural decree or a law without a reason? No! Everything stated in the *halakhah* has reasons that are clear and evident to anyone with intelligence and understanding. The reason the adjoining owner's right is suspended in these cases is that the law of the adjoining owner is rooted in "You shall do what is right and good in the eyes of the Lord" (Devarim 6:18). It is sound justice and fairness in law, and because its fairness is so evident, it is practiced even by people outside our faith. The Sages of blessed memory saw in this matter, as is plain to one of understanding (though not to one who follows only the bare written text), that the adjoining owner's right should be suspended for those mentioned. Since the root of the law is "You shall do what is right," securing a purchase for minor orphans, so that their money is safe and they have something whose produce can support them, is a greater right than the right done for the adjoining owner. Orphans are dependent on others and in need of them, and an opportunity to buy does not come their way at every time. Exactly the same reason applies to a woman, for she is not in a position to conduct business on her own behalf the way men do …

ונשאר עוד להתלות במה שאמרו הגאונים ז"ל שמי שהלך לעיר אחרת אין לו דין בעל מצר כפי שהזכיר אבא מארי זצ"ל בחבור כמו שנתלה הוא … הדיין שנתלה בלשון החבור בלי ספק קרא את החצי הראשון שנזכר בו הדין הזה והניח האחרון … בטעם שהזכיר בדין זה: "שאם אתה אומר כן אין אדם יכול למכר קרקעו שהרי הלוקח אומר 'לאחר כמה שנים תצא מידי.'" והוי כל מי שיש לו שכל התבוננו נא במה שנאמר בטעם הזה, והתבוננו במה שיש בשאלה הזאת שנשאלה. והוא שטעם בטול דין בעל המצר למי שהלך לעיר אחרת בתקנת אחרונים למען לא יבצר מבן המצר למכר, מחשש הלוקח שמא יצא הקנין מידו אחר שנים. ואולם בשאלה [הנשאלה לפנינו ששני] השותפים היו מחוץ לעיר ורצה אחד מהם למכר ונמנע שותפו וכאשר נכנס לעיר מכר, באיזה פנים יתבטל דין בעל המצר כאן ואיה "צדק צדק תרדוף"?! …

There remains the reliance on what the Geonim of blessed memory said, that one who has gone to another city has no right as the adjoining owner, as my father and teacher of blessed memory recorded in the Code, on which the judge relied … The judge who relied on the wording of the Code no doubt read the first half, where this law is stated, and set aside the latter part… namely, the reason given for this law: "For if you say otherwise, no one could ever sell his land, since the buyer would say, 'After some years it will be taken from me.'" Let anyone with understanding consider what is said in this reason, and consider what is in the question that was asked. The reason for suspending the adjoining owner's right for one who has gone to another city is a later enactment, made so that an owner would not be prevented from selling because the buyer feared the purchase would be taken

from him after some years. But in the question before us, where the two partners were outside the city, one of them wished to sell, his partner declined, and when he entered the city he sold, on what grounds should the adjoining owner's right be suspended here? And where is "Justice, justice shall you pursue" (Devarim 16:20)?! …

ואולי יעמד אדם זריז על מה שאמרנו ויקשה ויאמר נתתה דבריך לשעורין! קושיה כזאת אפשר להקשות על מחבר חבור שילכו אחריו במשך כמה דורות, אבל לא על מי שדן דין או מורה הוראה לפי מעשה שאירע.

Perhaps a sharp-witted person will consider what we have said and object: "You have left your words to case-by-case estimation!" Such an objection can be raised against the author of a code that will be followed for many generations, but not against one who judges a case or issues a ruling about an incident that actually occurred.